

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ.

Κατὰ τὸν Ε. ΔΕΓΚΟΥΒΕ.*)

I.

ΠΩΣ ΕΜΑΘΟΝ Ν' ΑΝΑΓΝΩΣΚΩ.

Οὐδὲν εἶνε ἀσήμαντον ἐν τῷ μεγάλῳ τῆς ἀγωγῆς ζητήματι, καίτοι δὲ ὅ,τι μέλλομεν νὰ πραγματοποιῶμεν φαίνεται ὀλιγωτέρας προσοχῆς ἄξιον, ἐν τούτοις εἶνε σπουδαῖον διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ ἀληθινὴ πρόοδος εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτικὰ συστήματα. Ἐν Ἀμερικῇ ἡ μεγαλόφωνος ἀνάγνωσις θεωρεῖται ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελεῖ δὲ τὴν βάσιν τῆς λεγομένης κατωτέρας· ἐνῶ δὲ παρ' ἡμῖν οὐδὲ τὸν τόπον εὐαρέστου ἀσχολίας κατέχει, καὶ ὁ εἰσηγούμενος αὐτὴν πιθανῶς ἤθελε θεωρηθῇ ὡς πολυπραγμονῶν, περιττολογῶν, ἴσως δὲ καὶ ἰσχυρογνομονῶν.

Αἱ ὀλίγαι αὗται γραμμαὶ τὴν πρόληψιν ταύτην θα πολεμήσωσι καὶ πιθανῶς νὰ συντελέσωσι εἰς υἱοθέτησιν ἰδεῶν καὶ εἰσηγήσεων, ἃς ὀλόκληρος βιωτικὴ πείρα ἐκραταίωσε. Τὴν ἀνάγνωσιν εὖρον πάντοτε δύσκολον καὶ αὐτόχρημα τεχνικῆς ἀσκήσεως προϊόν, εἰς τὰς ἐξ αὐτῆς δ' ὠφελείας ἀποβλέπων ἐπιχειρῶ συστηματικῶς νὰ ἐκθέσω τὰ ἐξαγόμενα τῆς ἀτομικῆς μου πείρας. Ἐπιθυμῶ νὰ καταστῶ εὐληπτος εἰς τὸν ἀναγνώστην μου, διότι πάντοτε φρονῶ ὅτι αἱ ἀφηρημέναι ἰδέαι πολὺ κερδίζουσιν ἐκτιθέμεναι ζωηρότερον ἢ δια τῆς συνήθους τυπικῆς φρασεολογίας, καὶ νομίζω ὅτι πείθεται τις εὐκολώτερον εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἄλλων, ὅταν μάθῃ καὶ πῶς αἱ οἰαδιήποτε πεποιθήσεις αὐτῶν ἐσχηματίσθησαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔχετε ν' ἀναγνώσῃτε τὴν ἱστορίαν τῶν μελετῶν ἐνὸς μαθητοῦ.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἡγάπων ἀπὸ παιδῶν τὴν ὑψηλόφωνον ἀνάγνωσιν, ἐκολακευόμην δὲ ν' ἀκούω τοὺς ἐπικροτοῦντας εἰς τὰς καθ' ἡμέραν προόδους μου, ὅταν μάλιστα μερικοὶ τῶν οἰκογενειακῶν φίλων ἀπεφαίνοντο, ὅτι εὕρισκον ἐν ἐμοὶ κληρονομικὸν τὸ χάρισμα, διότι, φαίνεται, καὶ ὁ πατήρ μου συγκατελέγετο εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μεταξὺ τῶν ἐνδόξων ἀναγνωστῶν. Ἐκ τῶν παραδόσεων τούτων ἐνισχυόμενος εἶχον ἀποκτήσει βαθμὴδὸν ἀληθινὸν διὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἔρωτα καὶ ἄλλην τινὰ διὰ τοὺς ἡθοποιούς συμπάθειαν, ἥτις πολλὰς ἐπιπλήξεις τῶν οἰκείων προῦκάλεσε. Καὶ ἐν τούτοις νεαρῷτατος μόλις μαθητῆς εἶχον διοργανώσει ὀλόκληρον ἐξ ὁμηλικῶν μου θίασον ἡθοποιῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ κατὰ τὰς διακοπὰς ἀπηγγέλλομεν τεμάχια ἐκ τῶν καλλιτέρων δραματικῶν ἔργων τῆς φιλολογίας μας. Ὅλα δὲ τὰ πρόσωπα ὑπεκρινόμενα εὐκολώτατα καὶ ἐπιτυχῶς, ὡς ἐνόμιζον τοῦλάχιστον· βασιλεῖς, ἐραστάς, ὑπηρετάς, σεβασμίους πατέρας, γέροντας, πιστάς συζύγους, καὶ ἐνὶ λόγῳ οὐδὲν ἀπεθάρρυνε τὴν δεκαοκταετῇ ἡλικίαν μου· ὡς βλέπετε, καὶ ἡρω-

ῖδων πάθῃ ἐτόλμων νὰ οἰκιοποιῶμαι, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι τοῦτο συνεβιβάζετο πρὸς τὰ ἔθιμα τῆς ἀρχαίας ὑποκριτικῆς, τὸ δὲ ἔμμετρον κείμενον ἐθεώρουν ὡς τὴν πρωτίστην ἰδιότητα σκηνικῆς χρησιμοποίησεως ἄνευ ψιλῶν διακρίσεων. Εἶνε περιττὸν νὰ εἴπω, ὅτι πᾶσαι αἱ δάφναι μου ἦσαν λίαν ἀμφιβόλου νομιμότητος, συχνотάτη δὲ ἀμοιβὴ πολυῶρου φωνασκίας ἦτον ἀνάλογος δαίαιτα πρὸς θεραπείαν χρονίας σχεδὸν βραγχιάσεως. Εἰς πάντα ἔμῳς ταῦτα ἐνυπῆρχε εἰλικρινὴς τις πρὸς τὸ ἔργον ἀφοσίωσις καὶ συγκινητικὴ τις ἄμιλλα. Κατ' εὐτυχίαν δὲ σύμπτωσιν εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν μου παρέστη εὐκαιρία ν' ἀπαγγείλω στίχους μου ἐνώπιον σεβαστοῦ μοί τινος προσώπου, ὅταν δ' οὗτος μὲ παρέπεμψεν εἰς ὀνομαστόν τινα ἐπὶ ἀπαγγελτικῇ τέχνῃ φίλον τοῦ πρὸς μὸρφωσιν τῶν ὑποκριτικῶν κλίσεών μου, ἐπείσθην ὅτι ἡ ἀπαγγελία ἔχει ὀλόκληρον γραμματικὴν. Κανόνες ἀκουστικῆς, παραλλαγαί, τόνοι, ὄργανα τότε πρώτην φοράν ἐκλυσαν τὴν προσοχήν μου.

Βραδύτερον ἔτυχε ν' ἀσχοληθῶ εἰς δραματικὰ δοκίμια, νὰ σχετισθῶ ἐπομένως μετὰ πολλῶν καλλιτεχνῶν, δι' οὓς βέβαια ἡ τέχνη τῆς καλῆς ἀπαγγελίας εἶνε πρῶτος ὅρος ἐπιτυχίας, καὶ οὕτω εὐρέθην ἡμέραν τινὰ μέσῳ τῶν ἐπισημοτέρων ἐν Παρισίοις ἡθοποιῶν, τραγικῶν καὶ κωμικῶν. Τοὺς ἡρώτων, τοὺς ἐσπούδαζον, καὶ συνειργαζόμην, βλέπων παρ' αὐτοῖς εἰς ἔργα καὶ πρακτικὴν ὅ,τι προαπαιτεῖ σπουδὴν, χρόνον καὶ ἀδιολέπτους ἀσκήσεις. Αὐτοὶ μοὶ ὑπέδειξαν πόσοι ὑπολογισμοί, σκέψεις, ἐπιστήμη προηγούνται μιᾶς ἐκλογῆς πρὸς τοιαύτην ἢ τοιαύτην τῆς φωνῆς παράκαμψιν ἢ ἐκφορὰν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ τόνου. Ἐν τῶν ἔργων μου εἰς ἐξήκοντα προπαρασκευὰς ἐπανελήφθη ὑπὸ ἐξόχου ἡθοποιοῦ, ὅταν δὲ αὐτὸς ἐπεχείρουν πρὸ τῶν προσφιλῶν μοὶ ἐκείνων ἐξοχοτήτων ν' ἀπαγγείλω μέρη ἐκ τῶν ἰδίων δραματικῶν στίχων μου, παρενέβαιναν εἰς ἡ μίαν ἐξ αὐτῶν, ἐπαναλάμβανε τὴν ἀπαγγελίαν καὶ μετὰ σατανικῆς δεξιότητος ἐτόνιζε ἐκεῖνα μάλιστα τὰ μέρη, τὰ ὅποια ἐγὼ εἶχον χρωματίσει διὰ στομφώδους ἐν τῇ προφορικῇ ἐκτελέσει ἐμφάσεως, καὶ οὕτω ἀπεδεικνυόμην ὡς αὐτὸς ἑαυτὸν γελοιοποιῶν καὶ σατυρίζων. Ἐδᾶκνον τὰ χεῖλη ἐξ ὀργῆς καὶ ὀδύνης, ἀλλ' ἐσιώπων ἢ μᾶλλον προσεῖχον νὰ ἐπωφεληθῶ τὰ διδάγματα πολυτίμων γνωριμιῶν.

Ἄλλοτε πάλιν ἔλαβον ἄλλο θαυμάσιον μάθημα. Μία τῶν ἐπισημοτέρων τούτων ἡθοποιῶν προσῆλθεν εἰς τὴν προπαρασκευὴν ἀπηυδαμένη καὶ ἥμισυ διατεθειμένη νὰ παραδοθῇ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ὑπόκρισιν τοῦ προσώπου, ὅπερ ἐξέλεξεν. Ἀρχίζει ἡ δευτέρα πράξις καὶ ἐρχόμεθα εἰς μίαν σκηνὴν ἀπαιτούσαν πλείστην δράσιν. Αὐτὴ ἀπήγγειλε τὸ μέρος τῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς σχεδὸν ἐντάσεως τῆς φωνῆς τῆς, ἄνευ οὐδεμιᾶς τοῦ σώματος ἢ τῶν χειρῶν κινήσεως, ἄνευ οὐδενός, ὅπως λέγομεν, σκηνικοῦ. Καὶ ὅμως πάντα τὰ θέλητρα τοῦ ἔργου, πᾶσαι αἱ προθέσεις τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν αἰσθημάτων αἱ λεπτότεραι ἀποχρώσεις ἡρμηνεύθησαν καὶ ἀνεδειχθῆσαν λαμπρῶς, ὡς εἰκὼν τις τοῦλάχιστον μακρόθεν θεωρουμένη, ὡς ἄσμα ἐξ ἀποστάσεως ἀκούομενον, ἐνῶ ἀμυδροτέρα, ἀλλ' ἀπαραιμείωτος μένει ἡ ὅλη ἐντύπωσις· τὸ ἀσήμαντον τοῦτο γεγονός ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ὀλόκληρος ἀποκάλυψις. Ἀπο τῆς στιγμῆς ἐκείνης κατενόησα ὅτι ἐπὶ ἀσαλεύτων βάσεων στηρίζεται ἡ ἀπαγγελτικὴ τέχνη, ἀφοῦ με-

*) Σημ. Σ. Κ. Ἐκ γνωστοῦ ἔργου τοῦ περιωνύμου γάλλου Ἀκαδημαῖου μετέφρασε τακτικῶς ἡμῶν Συνεργάτης κατὰ σύμφωνον πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς Κλειῶς διασκευὴν, ὅσα δυνατόν νὰ ἐνδιαφέρωσι καὶ τοὺς ἡμετέρους Ἀναγνώστας περὶ ζητήματος, ὅπερ ἔτυχε μάλιστα ἐσχάτως ν' ἀνακινήθῃ καὶ παρ' ἡμῖν. Τὸ δημῶδη συγγράμμα τοῦ Συγγραφέως ἔχουσι τὸ σπάνιον ἐκεῖνο κύρος παρὰ πάσῃ τάξει ἀναγνώστων, δι' οὗ εἰς μὲν τοὺς συστηματικῶς σπουδαιοποιοῦντας παρέχεται ὁφορμὴ σοφῶν ἀνέψεων, εἰς δὲ τοὺς ὅπωςδῆποτε ἐκτιμῶντας τὰ ἐξαγόμενα πεφωτισμένης πείρας εὐκαιρία πρὸς κτήσιν νέων γνώσεων καὶ παρατηρήσεων.

γάλη ἡθοιοὺς κατώρθωσε νὰ σβύσῃ, ἂν ἐπιτρέπεται νὰ ἐκφρασθῶ οὕτως, τοὺς χαρακτηρὰς τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον ὑπεκρίνετο, χωρὶς ν' ἀφαιρέσῃ ὅμως ἐξ αὐτοῦ οὐδέν, οὔτε ἐκ τοῦ ὅλου οὔτε ἐκ τῶν μερῶν αὐτοῦ.

Ἀκολούθως συνειργάσθη μετὰ τῆς περιφήμου Ραχήλ, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς μετὰ τῆς κυρίας Ριστόρη, ἣν ἔπεισα μάλιστα ν' ἀπαγγεῖλῃ καὶ γαλλικοὺς στίχους ἐγὼ πρῶτος ἐπιμείνας καὶ διδάξας αὐτὴν τὴν γαλλικὴν προφορὰν ἀπταιστον.

Ὡς βλέπετε, ἀπὸ μαθητοῦ μετεβλήθη ἐν διδασκαλῶν καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ καρποφοροτέρα δι' ἐμὲ διδασκαλία, ἀφοῦ διδάσκων τις μάλιστα μανθάνει. Ἐκτοτε δ' ἐπέσθην, ὅτι ὁ δραματικὸς συγγραφεὺς γίνεται καὶ διδάσκαλος τῆς ἀπαγγελτικῆς. Οἱ ἐρμηνευταὶ τῶν δραματικῶν ἡμῶν ἔργων εἶνε ἐνίοτε πρωτόπειροι ὑποκριταί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ κάλλος μόνον μορφῆς καὶ λαρυγγιστικὰ πλεονεκτήματα ἔχουσι καὶ ὅμως πολλάκις ἡμεῖς οἱ δραματικοὶ προσερχόμεθα ἐνώπιον αὐτῶν, ὅπως ὑποβάλλωμεν εἰς τὴν γνώμην καὶ ἀρέσκειάν των τὰ ἡμέτερα ἔργα, ἀπαγγέλλοντες μάλιστα αὐτά. Πρᾶγμα σπουδαιότερον καὶ δυσκολώτερον παρ' ὅσον φαίνεται· πρόκειται νὰ ἐμπνεύσῃ τις εἰς τὸν τυχόντα ὅτι ὁ ἴδιος αἰσθάνεται ἡ ἡσθάνετο γράφων, διότι ἡ τύχη τῶν πόνων ἡμῶν κεῖται εἰς τὰς χεῖράς των, εἰς τὴν φωνὴν των μᾶλλον. Τότε πείθεται τις ὅτι ἡ ἀνάγνωσις εἶνε πολλῶς δυσκολώτερα τῆς ὑποκρίσεως, διότι ὁ μὲν ἡθοιοὺς ἐν μόνον μέρος τοῦ

δράματος διδάσκει, ὁ δὲ ἀναγνώστης ὅλα. Ὁ ὑποκριτὴς εἶνε μονωδὸς καίζων ἐν ὀρχήστρᾳ, ἣν ὅλην ἀντιπροσωπεύει ὁ ἀναγνώστης, ἱναγκασμένος νὰ μιμηθῇ πάσας τὰς ἡλικίας ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ πάντα τὰ σχετικὰ αἰσθητά νὰ ἐκφράσῃ. Εὐκόλως ἐννοεῖτε τὴν δυσκολίαν τοῦ πράγματος, ὅταν δὲ Σᾶς βεβαιώσω ὅτι ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη ἀδιακόπως συνειργάζομην μετὰ τῶν διασημοτέρων ὑποκριτῶν τῆς πατρίδος μου, θὰ μ' ἐπιτρέψῃτε βεβαίως νὰ ὀνομάζωμαι μαθητὴς τοῦ θεάτρου.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐπῆλθε καὶ ἡ ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου παρουσία μου. Ὅτε δὲ κατὰ πρώτην φορὰν εὗρέθη ἄπέναντι τοιούτου, πράγματι τότε μόνον κατενόησα τοὺς ἐπιβαλλομένους κανόνας ἐν πάσῃ περιστάσει. Καὶ οὕτω ἔλθω ἐν ἡμέρᾳ μου. Δὲν λέγω ὅτι κατέστη διδάσκαλος τῆς εἰσηγουμένης τέχνης· ἀλλ' ἐπειδὴ ὅπως δὴ ποτε πλείστοις μὲν διδασκάλους αὐτῆς ἐγνώρισα, πάσας δὲ διήλθον τὰς τάξεις τῆς βαθμιαίας εἰς αὐτὴν μυήσεως, ὑπεβλήθη δὲ καὶ εἰς τὰς νενομισμένας ἐξετάσεις, ἐπῆλθέ μοι τέλος ἡ ἰδέα νὰ συντάξω τὴν ἐναίσιμον διατριβήν μου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον συλλεχθεισῶν τούτων παρατηρήσεων, οὐχὶ ἐν εἵδει διδαγμάτων, ἀλλ' οὕτω πως ἐκτεθειμένων, ὥστε νὰ παρέχωσιν ὅλα τὰ στοιχεῖα σοβαρᾶς συζητήσεως. Οὕτω δὲ κατηρτισμένον τὸ σχέδιόν μου, ἠθέλησα νὰ τὸ ὑποβάλω εἰς τὴν γνώμην σπουδαίου φίλου μου.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ.

(μετὰ εἰκόνων).

(τέλος).

Τὰ τηλεφωνικὰ πλέγματα τῶν μεγαλοπόλεων εἶνε ἀπλούστατα διατεταγμένα, πιστεύομεν δ' ὅτι οἱ Ἀναγνώσται τῆς „Κλειῶς“ ἐντελῶς θὰ ἐννοήσωσι τὸν μηχανισμόν των διὰ τῶν κατωτέρω ἐξηγήσεων καὶ τῶν παρατιθεμένων δύο εἰκόνων. Μεγάλαι σιδηραὶ ῥάβδοι, ἐπὶ τῶν στεγῶν τῶν οἰκοδομῶν ἐμπεπηγμέναι, φέρουσι τὰ διάφορα τηλεφωνικὰ σύρματα, ἐκ τούτων δὲ ἐν καὶ μόνον συνδέει τὴν οἰκίαν, περὶ ἧς προηγουμένως εἵπομεν, μετὰ τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο αἰνιγματώδεις ἴσως θὰ φανῇ εἰς τοὺς μὴ μεμνημένους εἰς τὰ μυστήρια τῆς νεωτάτης ταύτης ἐφευρέσεως, πῶς εἶνε δυνατόν ἄρᾳ γε τῇ βοηθείᾳ τούτου καὶ μόνου τοῦ σύρματος νὰ συνομιλῇ τις μετὰ διαφόρων καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀπομακρυσμένων προσώπων. Εἰς ἐξήγησιν λοιπὸν τοῦ φαινομένου τούτου δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι τὰ ἑξῆς:

Ἄπαντα τὰ σύρματα τηλεφωνικοῦ τινος δικτύου μιᾶς τινος πόλεως, οἷον τῆς Λειψίας, ὁδηγοῦσι πρὸς τινὰ κεντρικὸν σταθμόν, ἐνθα τελευτῶσιν εἰς ἓνα ὑψηλὸν πύργον. Παρομοιάζοντες τὰ τηλεφωνικὰ ταῦτα σύρματα μετὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, δυνάμεθα τὸν κεντρικὸν τοῦτον σταθμόν νὰ θεωρήσωμεν καὶ ὀνομάσωμεν ἐγκέφαλον, ὡς ἀποδεχόμενον ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς ἐντυπώσεις καὶ πάλιν πέμποντα αὐτὰς πρὸς τὰ ἐκτός. Ἡ πρώτη τῶν δύο ὀπισθεν εἰκόνων δεικνύει πῶς συνέρχονται τὰ διάφορα καὶ πολυπληθῆ σύρματα ἐπὶ τοῦ πύργου, εἰς ὃν περατοῦνται, ἐν ᾧ ἡ δευτέρα ἡμῶν εἰκὼν παρέχει τὴν ἐσωτερικὴν ὄψιν τοῦ κεντρικοῦ τηλεφωνικοῦ γραφείου τῆς Λειψίας.

Πρὸς ἕκαστον τῶν συνδρομητῶν ἄγει ἐν σύρμα καὶ τοῦτο περατοῦται εἰς τὸ κεντρικὸν γραφεῖον. Ἐὰν λοιπὸν

συνδρομητὴς τις θελήσῃ νὰ ὁμιλήσῃ μετ' ἄλλου τινός, δὲν ἔχει ἄλλο τι νὰ πράξῃ παρὰ νὰ πιέσῃ τὸ ἤλεκτρικὸν κομβίον τῆς συσκευῆς, ἣν ἔχει παρ' ἑαυτῷ. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐπὶ τοῦ λεγομένου πίνακος ἐν τῷ κεντρικῷ γραφείῳ κατὰ πίπτει μικρά τις μεταλλινὴ πλᾶξ καὶ φαίνεται ὁ ἀριθμὸς τοῦ τηλεφώνου, οὗ ὁ ἰδιοκτήτης ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμιλήσῃ. Ὁ ὑπάλληλος θέτει τὸ τηλέφωνον εἰς τὸ οὖς του, συνδέει τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ μὲ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁρατοῦ γενομένου ἀριθμοῦ καὶ ἐρωτᾷ τὸν κάτοχον αὐτοῦ μετὰ τίνος ἀριθμοῦ θέλει νὰ συνομιλήσῃ, διότι ἕκαστος συνδρομητὴς ἔχει ἴδιον ἀριθμόν, σημειωμένον ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνδρομητῶν, εἰς οὓς πάντοτε δίδοται τοιοῦτος ἅμα τῇ ἐκδόσει του.

Μαθὼν ὁ ὑπάλληλος τὸν ἀριθμόν, ἀμέσως συνδέει ἀμφοτέρων τῶν ἀριθμῶν τὰς διευθύνσεις, δίδει τὸ σύνθημα εἰς τὸ ἀκροατὴν διὰ τινος κωδωνίσκου, ὅτι ὁ μεθ' οὗ θέλει νὰ ὁμιλήσῃ εἶνε παρών, δηλαδὴ εἰδοποιήθη, καὶ οὕτω ἀρχίζουσιν ἀμφότεροι οἱ συνδρομηταὶ νὰ συνδιαλέγονται κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ἣτις συνίσταται ἐκ δύο τμημάτων, συνδεομένων πρὸς ἄλληλα ἐν τῷ κεντρικῷ σταθμῷ. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ σταθμὸς οὗτος λέγεται κεντρικὸν ἐνωτικὸν γραφεῖον. Ἐκεῖ βλέπει τις τοὺς ὑπαλλήλους ἀδιακόπως ἐργαζομένους καὶ ἐν διηγεσὶ ἀσχολίᾳ εὐρισκομένους. Πρὸ αὐτῶν εὐρίσκονται οἱ πίνακες, οἵτινες εἰς τὰ ἄνω μὲν φέρουσι τοὺς ἀριθμούς, κεκαλυμμένους ἤδη διὰ μικρῶν μεταλλίνων πλακῶν, κάτωθεν δὲ ἔχουσι τὰ ἐνωτικὰ τέρματα, χρησιμεύοντα πρὸς σύνδεσιν τῶν διαφόρων τηλεφωνικῶν ὁδῶν. Ὁ ἐν τῷ μέσῳ ἱστάμενός ὑπάλληλος φαίνεται ἤδη ἐτοιμαζόμενος νὰ συνδέσῃ τὰς δύο διευθύνσεις, ὧν τοὺς ἀριθμούς μανθάνει ἤδη